

Toonen in den nieuwjaarsmorgen
door J.J. Cremer

Gedateerd Loenen aan de Vecht, 12 december 1856.

1e druk in: Gelderland: tijdschrift voor oorspronkelijke Nederlandsche letterkunde onder redactie van mr. W. van de Poll en C. v. E. van der Bilt la Motte. Tiel: Wed. D.R. van Wermeskerken, 1857. Jrg. 6, aflevering 1, 1857. p. 51-66.

2e druk in: Eene andere preciosa door Johs. Hk. Jonckers benevens andere verhalen en gedichten. Tiel: Wed D.R. Wermeskerken, 1857. p. 51-66.

3e druk in: Bloesems en vruchten: proza en poezij van Nederlandsche auteurs: uitgegeven door mr. W. van de Poll en C. v. E. van der Bilt La Motte. Tiel: Wed. D.R. Wermeskerken, 1857. Aflevering 1, p. 51-63.

4e druk in: Sinte-klaas, oud- en nieuwjaar: vier vertellingen. Arnhem: D.A. Thieme, 1860. p. 111-130.

5e druk in: Neêrlands bibliotheek. Oorspronkelijke romans, schetsen en novellen van hedendaagsche auteurs: uitgegeven door J.P. de Keyser. Amsterdam: K.H. Schadd, 1866. p. 13-24.

6e druk in: Neêrlands bibliotheek. Oorspronkelijke romans, schetsen en novellen van hedendaagsche auteurs: opnieuw uitgegeven door J.P. de Keyser. Arnhem: D.A. Thieme, [1866]. dl 1, p. 13-24.

7e druk in: Novellen en vertellingen. Leiden: A.W. Sijthoff, 1873. p. 56-66. Met afb. In serie met Portretten, Tonen in den nieuwjaarsmorgen, en Wat ik hoorde en zag in den spoorwagen en binnen de wachtkamer.

8e druk in: Novellen en vertellingen: Portretten. Tonen in den nieuwjaarsmorgen. Wat ik hoorde en zag in den spoorwagen en binnen de wachtkamer. Driemaal gezien. Leiden: A.W. Sijthoff, [1874]. p. 56-66.

9e druk in: Novellen en vertellingen. Leiden: A.W. Sijthoff, [1876]. p. 29-41. In serie met Een oudejaarsavond, Tonen in den nieuwjaarsmorgen. Zes schetsen in eene lijst.

10e druk in: Kleine vertellingen. Fabriekskind en werkman. Leiden: D. Noothoven Van Goor, 1878. p. 161-170. Romantische werken, deel 3.

11e druk in: Novellen en vertellingen: Een oudejaarsavond. Tonen in den nieuwjaarsmorgen. Zes schetsen in eene lijst. Amsterdam: Gebr. Koster, [1880]. p. 29-41.

12e druk in: Overbetuwsche novellen: portretten. Tonen in den nieuwjaarsmorgen. Leiden: A.W. Sijthoff, [1881].

13e druk in: Novellen en vertellingen. Leiden: A.W. Sijthoff, ca. 1888. dl. 2. 6e druk. p. 151-159. Vijftig-cents editie, no. 20.

14e druk in: Novellen en vertellingen. Leiden: A.W. Sijthoff, [ca. 1888]. dl. 2. 7e druk. p. 151-159. Romantische werken.

15e druk in: Novellen en vertellingen. Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.-mij, [ca. 1895]. dl. 2. 7e druk. p. 151-159. Bibliotheek van Nederlandsche schrijvers.

16e druk in: Novellen en vertellingen. Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.-mij, [ca. 1889]. dl. 2. 8e druk. Romantische werken. p. 151-159.

17e druk in: Leidsche herdrukken. Leiden: A. W. Sijthoff, 1907. no. 44: Kees Springer in en buiten de kerk - Van danken en dienen gesproken - Toonen in den nieuwjaarsmorgen.

18e druk in: Grietje op 't Heuningsarf, enz. elf novellen. Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.-mij, [1909]. p. 56-64. Bibliotheek voor het Nederlandsche volk.

19e druk in: Novellen en vertellingen: een winternacht [... et. al.]. Leiden: A.W. Sijthoff's uitgeverij, ca. 1917. dl. 2. 7e druk. Romantische werken. Blauwe serie.

20e druk in: Novellen en vertellingen: een winternacht [... et. al.]. Leiden: A.W. Sijthoff's uitgeverij, ca. 1917. dl. 2. 7e druk. Romantische werken. Rode serie.

21e druk in: Nieuwsblad van Friesland: Hepkema's courant, 28 december 1923. Heerenveen: Hepkema, 1923.

22e druk in: Sinte Klaas, oud en nieuw jaar : vier vertellingen. Nabu press, 2012. 146 p. ISBN-10: 1277801304 ISBN-13: 9781277801309. Print on demand.

Eene andere preciosa, 1857:

EENE ANDERE PRECIOSA,

DOOR

JOHs. HR. JONCKERS,

BRNEVENS ANDERE

VERHALEN EN GEDICHTEN

VAN

S. J. VAN DEN BERGH, C. v. E. VAN DER BILT
LA MOTTE, J. J. CREMER, GERARD, J. P.
HELJE EN A. DE VISSER.

TIEL.

WED. D. R. VAN WERMESKERKEN.
1857.

TOONEN IN DEN NIEUWJAARSMORGEN.

„Mijnheer is naar de kerk om, als burgervader — in de éérste plaats — door den predikant „gecomplimenteerd” te worden.

„Mevrouw vult de carafjes met crème de vanille, port en madera; rangeert de nieuwjaren op de porceleinen soezenmand; doet bitterkoekjes in de trommeltjes; knijpt met de tang een turfje uit de mand en werpt een welgevalligen blik in den grooten spiegel, die regt tegenover de causeuse hangt, waarop zij zich eindelijk nederzet.

„De kindermeid legt de laatste hand aan het toilet der oudste jongejuifvrouw van elf jaar, en zegt haar fluisterend: „Nou mot uwé zeggen: al wat wense-

Slot:

Toonen in den Nieuwjaarsmorgen! Wij hebben er gehoord
reine; maar ook: onzuivere, ook: akelig valsche!
Zou het aangevangen jaar een jaar worden, met gulden let-
ters geschreven in de heugnisse Gods?
Zouden de vernomen toonen deel kunnen hebben in het reine
accoord: God liefhebben bovenal! den naaste als zichzelf....?

LOENEN ¹/₄ VECHT,
12 December 1856.

Algemeen handelsblad, 2 januari 1856:

GRATIS TER LEZING.
In elken Boekwinkel verkrijgbaar de Eerste Aflevering des Zesden Jaargangs van:
GELDERLAND,
TIJDSCHRIFT VOOR OORSPRONKELIJKE NEDERLANDSCHE LETTERKUNDE,
ONDER DEN TITEL VAN
BLOESEM EN VRUCHTEN,
UITGEGEVEN ONDER REDACTIE VAN
M^r. W. VAN DE POLL en C. V. E. VAN DER BILT LA MOTTE.

Deze Aflevering houdt in Proza JOH. HK. JONCKERS, eene andere Preciosa J. J. CREMER, Toonen in den Nieuwjaarsmorgen. Poëzij J. VAN DEN BERGH, uit mijn Venster. Zij is versierd met eene keurige Plaat naar den beroemden CALLOT, voorstellende een Heiden-
camp, terwijl bij deze en bij de volgende Ad. zal worden gevoegd een Maanblad, bevattende Boekbeoordeelingen, Letterkundige Berigten,
Mededeelingen, enz. Red. en Uitg. daartoe aangeroedigd door de kimmende belangstelling van het beschaafd lezend Publiek, zullen nieuwe
morgen besteden aan den Zesden Jaargang van dit Nationaal Tijdschrift, dat onder de gebooneerden Z. M. DEN KONING en H. M. DE KONINGIN-
VEDEWE talt. De Ondergeteekende neemt de vrijheid de attentie van HH. Dir. van Leesgezelschappen en Houders van Leesinrigtingen bij
zonder op dit Tijdschrift te vestigen.

TEL, Januarij 1857. **WED. D. R. VAN WERMESKERKEN.** (75)

de Opregte Haarlemsche courant van 5 maart 1858:

* * Bij de Wed. D. R. VAN WERMESKERKEN, te Tiel, is uitgegeven:
J. J. CREMER, De Vriend van den Huize, benevens andere Verhalen en Gedichten van: *H. van Berkum, L. Berman, E. W. van Dam van Isselt, Gerard, Herman, C. v. E. van der Bilt la Motte, Philemon, Syleius en T. van Westrheene.* f 2,50.
Joh. HK. JONCKERS, Eene andere Preciosa *J. J. Cremer*; Toonen in den Nieuwjaarsmorgen, benevens andere Verhalen en Gedichten van: *S. J. van den Bergh, C. v. E. van der Bilt la Motte, Gerard, J. P. Heije en A. de Visser.* f 2,50.

Ook zijn nog Exemplaren te bekomen voor **f 6** in plaats van **f 21** der
MENGELINGEN. PROZA EN POËZY VAN NEDERL. AUTEURS.
Zes Deelen, bevattende meer dan 2000 Pag. druks en inhoudende behalve een ander aantal oorspronkelijke Nederl. Verhalen, Novellen, Gedichten enz.
J. J. CREMER, De droom eener Moeder.
Een Betwusch Landman met zijn Zoon op reis naar de Amsterd. Kernis.
De fransche Komiek en de Baronesse.
Al de bovenstaande Verhalen zijn reeds vroeger opgenomen in het Tijdschrift **Gelderland**.

Cremer verwijst in de novelle naar de Druiventros. In Oosterbeek, waar Cremer vaak is geweest om te schilderen stond het café De druiventros dat een verzamelpunt was voor de schilders.

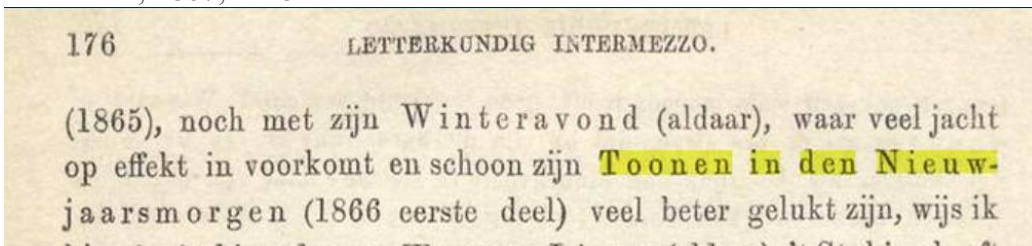
Vaderlandsche letteroefeningen 1860:

door, en zij dragen allen den stempel van hunnen maker. Gij herkent hem dadelijk, zoodra gij een paar bladzijden hebt gelezen. Het tweede verhaal, getiteld: *mijn oude Jacob*, en het laatste, dat den naam draagt van: *Toonen in den nieuwjaarsmorgen*, bevielen ons het meest. Dien goeden JACOB, die genoeg zelfbeheersching bezat, om in

Opregte Haarlemsche courant, 20 januari 1866:

Nederland, 1867, no. 5:

Afbeelding uit de uitgave van 1873:

Jaarboek van de Maatschappij tot nut van het algemeen 1873:

HATTEN.....	5	120	# 48.—	nihil.	Onderwerpen: 1. Het leven en de werken van A. C. W. Staring. De schoolmeester ten tijde van Maria Theresia door H. Conscience. 2. Idealisme en realisme op maatschappelijk gebied. Harmonie in de samenleving. 3. Het Paauwverke en Tonen in den Nieuwjaarsmorgen van Cremer. 4. Levensbeschrijving van de Grbf. Chambers. Op crediet. 5. De toestand der Ned. Republiek van 1672-1674. De wandeling met den Hr. Jansen van den ouden Heer Smit.
-------------	---	-----	--------	--------	---

Brinkman, 1873:

Cremer (J. J.), Nieuwe Over-Betuwsche vertellingen. Leid., A. W. Sijthoff. 1866. gr. 8o. f 2,90.	2,90.
— Novellen. Leiden, A. W. Sijthoff. 1871. gr. 8o.	2,90.
— Novellen en vertellingen. (Kees Springer in en buiten de kerk. — Zes schetsen in ééne lijst. — Een winteravond.) Leiden, A. W. Sijthoff. 1873. post-8o.	0,50.
— Novellen en vertellingen. II. (Arme Samuel. — Op den zolder. — Wat vader Harmen vertelt. — Naar omhoog. — Het jawoord.) Leid., A. W. Sijthoff. 1873. post-8o.	0,50.
— Novellen en vertellingen. III. (Portretten, Tonen in den nieuwjaarsmorgen. Wat ik hoorde en zag in den spoorwagen en binnen de wachtkamer. — Driemaal gezien.) Leiden, A. W. Sijthoff. 1873. post-8o.	0,50.

De Nederlandsche spectator 1874:

**Nieuwe, Geïllustreerde uitgave van de
OVERBETUWSCHE NOVELLEN EN VERTELLINGEN
van J. J. CREMER.**

GHIETJE OP 'T HÛNINGS-ARF. — 'T KRIEKENDE KRIEKSKE. — OP DE KNIEHORST. —
'T BLINKENDE HOANJE. — BRUUR JOAPIK. — OAN 'T KLEINE REVIERKE —
'T PAUWEVEERKE. — KRUIZEMUNTJE. — VAN BINNEN EN VAN
BUUTEN. — OP DEN ZOLDER. — MIJN OUDE JAKOB. — EEN OUDEJAARSAVOND. —
TONEN IN DEN NIEUWJAARSMORGEN. — HET JAWOORD. — ENZ. ENZ.

Aangenoesdigd door de gunstige wijze, waarop de verschillende vorige edities van **CREMER'S Overbetuwsche Novellen en andere Vertellingen** door het publiek ontvangen werden, zal de Uitgever, nu de vorige drukken bijna zijn uitverkocht, daarvan eene nieuwe uitgave ter perse leggen, geïllustreerd met **Platen** van den Heer G. J. BOS. Ze zal verschijnen in afleveringen van 2 a 3 vel draks en compleet zijn in 25 afl. met **16 Platen**. Elke aflevering kost bij intekening slechts **25 Cents**.

De intekening is in iederen Boekhandel opengesteld. De eerste aflevering is alom voorhanden.

Uitgave van A. W. SIJTHOFF te Leiden. 297

Jan ten Brink - Letterkundige schetsen, 1874:

opkomt, ga ik voort met mijne lijst. N°. 2. "Een oudejaarsavond van J.J. Cremer."

De heer Agathon. - "Dat is mijn man, edeldenkende broeders! Die Oudejaarsavond is volstrekt het mooiste niet wat van Cremer in de Bibliotheek is opgenomen. Toch is er leven, gloed en warmte in, mocht ook de draad, die al de verschillende tafereelen aaneenkoppelt, de ervaringen van een straatjongen, tamelijk zwak zijn en het telkens waarschuwen voor het misbruik van den uitroep: "Goddank!" tamelijk vervelend worden. Ook heb ik zoo bijzonder niet op met Mijn oude Jacob uit het tweede deel (1865), noch met zijn Winteravond (aldaar), waar veel jacht op effekt in voorkomt en schoon zijn **Toonen** in den Nieuwjaarsmorgen (1866 eerste deel) veel beter gelukt zijn, wijs ik hier in 't

Rederijkers weekblad, december 1874:

Deventer. — De Letterl. Vereeniging *Demosthenes* alhier hield, Maandag 28 December '74, in eene Gewone Vergadering de volgende voordrachten :

1. *Tonen in den Nieuwjaarsmorgen*, van Cremer.
2. *Willem de Eerste*, van Da Costa.
3. *Alva en zijn bastaard*, uit het drama «Alva», van Ankersmit.
4. *De wraak der bloemen*, naar *Fredigrath*, van Sloet tot Oldhuis.
5. *Groote boonen*.

Lijst van nieuw verschenen boeken 1877:

- gr. o. " 0,14 F
Cremer (J. J.), Overbetuwsche novellen. Geïllustreerde uitgaaf. Leid., A. W. Sijthoff. (339 m. 9 pltn.) post-8°. geb. en verguld op snee " 2,50
 INHOUD: Grietje op 't Höningsarf. — 't Kriekende Kriekske. — Op de Kniehorst. — 't Blinkende Hoanje. — Bruur Joapik. — Oan 't kleine Revierke. — 't Pauweveerke. — Kruuzemuntje. — Van binnen en van buuten.
 — Overbetuwsche novellen en vertellingen. Geïllustreerde uitg. Leid., A. W. Sijthoff. (324 met 7 pltn) post-8°. Geb. en verguld op snee " 2,50
 INHOUD: Kees Springer in en buiten de kerk. — Zes schetsen in eene lijst. — Een Winteravond. — Arme Samuël. — Op den zolder. — Wat vader Harmen vertelt. — Naar omhoog. — Het jawoord. — Portretten. — *Tonen in den Nieuwjaarsmorgen*. — Wat ik hoorde en zag in den spoorwagen en binnen de wachtkamer. — Driemaal gezien.

Nieuws van den dag, 14 september 1878:

Eene Nationale Onderneming

van **GEBROEDERS KOSTER** om goede vrienden met het Publiek te blijven!!!!
 Ziedaar dan nu iets wat niemand ons kan nadoen en waarover zoowel Vakgenoot als Particulier verbaasd zullen staan kijken.

Vijf-en-Twintig Novellen en Vertellingen

van J. J. CREMER, als: 1. Grietje op 't Höningsarf; 2. 't Kriekende Kriekske; 3. 't Pauweveerke; 4. Op de Kniehorst; 5. Bruur Joapik; 6. 't Blinkende Hoanje; 7. Oan 't kleine Revierke; 8. Kruuzemuntje; 9. Van binnen en van buuten; 10. Op den zolder; 11. Portretten; 12. Een Winteravond; 13. Mijn oude Jacob; 14. Wouter Linge; 15. Vader Harmen; 16. Een Oudejaarsavond; 17. *Tonen in den Nieuwjaarsmorgen*; 18. Zes schetsen in ééne lijst; 19. Kees Springer in de Kerk; 20. Kees Springer buiten de Kerk; 21. Arme Samuël; 22. Driemaal gezien; 23. Wat ik hoorde en zag in den Spoorwagen en binnen de Wachtkamer; 24. Naar omhoog; 25. Het Jawoord; te zamen in Tien deeltjes, voor den ongehoord lagen prijs van slechts f 4.50. De eerste uitgaven dezer Vijf-en-Twintig Novellen kostten zoo ongeveer f 12, en nu voor zoo'n prijsje, 't is onbegrijpelijk, onverklaarbaar, hoe het mogelijk is, en toch.... de Tien deelen komen op niets meer dan 45 Cents 't stuk.

Maar 't verwonderlijkste volgt nog achteraan.

Men weet dat wij gewend zijn premiën te geven, premiën uit te loven bij wijze van insluiting van Bons en dat bij ons velen zoo gelukkig waren een Bon te vinden, doch daar deze exploitatie bij andere vakken nog al navolging heeft gevonden en het Publiek niet altijd reden had over die navolging te vreden te zijn, zoo willen wij eens toonen dat wij op dat punt werkelijk heksenmeesters zijn, en geen navolger in staat is dit in de verste verte na te doen.

Let eens wel op:

Omslag uitgave Gebr. Koster in 1880:

De Graafschapbode 24 november 1883:

Dinksperloo. De eerste wintervergadering van ons Leesgezelschap, Vrijdagsavond gehouden, werd door den voorzitter, den heer Boers, geopend met eene korte rede, waarin hij de opgekomenen welkom heette en hun onder anderen mededeelde, dat in plaats van den heer B. J. Boland tot bestuurslid gekozen was de heer dr. H. C. de Leeuw; dat de heer Boland voor het hem aangeboden eere-lidmaatschap had bedankt, en dat de financiële toestand der vereeniging thans gunstig was te noemen.

Als spreker trad daarna op de heer Wolff, die in twee stukken — het eene een novelle van Cremer, getiteld: „**Tonen in den Nieuwjaarsmorgen**”, en het andere „Mottige Janus” van W. Buning — wederom toonde hoezeer hij door zijne flinke voordracht zijne hoorders weet te onderhouden en te boeien.

Nieuwsblad voor den boekhandel, 31 december 1907:

Herdrukken, Leidsche. Leiden, A. W. Sijthoff. 8°. [18⁵ × 13]. Per nr. f - 10

44. CREMER, J. J.: Kees Springer in en buiten de kerk. - Van danken en dienen gesproken. - **Tonen in den nieuwjaarsmorgen** -. (64 blz.).

Arn. Saalborn – Het ontwakken van het sociale bewustzijn in de literatuur. Amsterdam : H.J. Paris, 1931. p. 103.

Een grappig-ironisch tooneeltje laat Cremer zien in zijn *Tonen in den Nieuwjaarsmorgen*, waar de burgemeester Lichterster en mevrouw, op Nieuwjaarsmorgen „ontvangen”. De huisknecht Evert staat in de spreekkamer met een geldbakje om de personen „die in verschillende inferieure qualiteiten tot mijnheer en mevrouw staan en die zullen komen heilwenschen” gelukkig te maken met een gulden, vijftig cent, een kwartje, tien, vijf of alleen maar enkele centen.

Als de heer Lichterster uit de kerk komt, verspert „een zwerm extra slecht gekleede nieuwjaarswenschers hem den ingang”. Evert is bezig centen en halfjes uit te delen.

Onder de deftige mensen die zijn salon weldra vullen is ook een oud vriend, die achteruit gegaan is en behalve met een paar rijksdaalders, met de nauwelijks verholten minachting en spot der deftige gasten weer heen mag gaan.

We vinden hier een staal van wat gezegd werd naar aanleiding van Beets' houding tegenover den minderen man.

De humorcultus der romantiek, 1933:

In Van Koetsveld's opstel neemt, als in al zijn *Schetsen uit de Pastorie te Mastland*, het sociale element een belangrijke plaats in. Dit is ook het geval in de vele oudejaars-, nieuwjaars- en Sint-Nicolaasvertellingen. Hierin zijn naast de sentimenteel-romantische motieven (het eenzaamheidsgevoel, het verlangen naar een eigen home, een huiselijke sfeer) ook vooral de themata verwerkt van het medelijden met armen en verlatenen en met hen die op de liefdadigheid van welgestelde bloedverwanten of vroegere vrienden zijn aangewezen. Wij vinden die in Claudius' *Beschouwing op den eersten dag des jaars*, die door Wildschut's vertaling in 1837 hier grooter bekendheid kreeg; in Lamb's *New Year's Eve* door Potgieter in 1835 vertaald; in Lublink Weddik's *Oude- en Nieuwjaars-mijmering* (in „Gedachten en Beelden”); in diens *Een Oudejaarsavond* (in Dl. II van „Pandora”) 1); in zijn *Oudejaarsgedachten van Oudoom Jacob* (in „Waarheid en Gevoel in het Leven”); in Potgieter's *Oudejaarsavond en Nieuwjaars-morgen* (in De Gids van 1837); in Huet's Emile Souvestre vrij nagevolgd *Een goed begin* (in „Overdrukjes”); in Boudewijn's *De Nieuwjaarsdag* (in De Tijd van 1846) 2) en in Cremer's ***Tonen in den Nieuwjaarsmorgen***. Vooral tusschen de beide laatste schetsen is de overeenkomst groot, maar in al deze humoristische mijmeringen en sterk ethisch gekleurde tafereeltjes werkt de „cultus”-traditie op volle

Youtube introductie oktober 2024:

J.J. Cremer online bibliotheek
WWW.JACOBCREMER.NL

Toonen in den nieuwjaarsmorgen door J.J. Cremer (1827-1880).

Een introductie in een nieuwjaarsvertelling uit 1857.

oktober 2024
www.jacobcremer.nl

www.jacobcremer.nl

Laatst bijgewerkt: 11 oktober 2024.